

פרפראות פאר

הממני יפלא כל דבר וכתוב גם בעיני יפלא ביאור שני כתובים המכחישים

עמוד ב'

עמוד א מפתח נושאים פרשת בהר בחוקותי תשע"ז

ונתתי גשמיכם בלשון רבים ולא בלשון יחיד
כבכל מקום

עמוד ז

ואכלתם לחמכם לשבע רק בארצכם

שאול ויהונתן בחייהם ובמותם לא נפרדו
מנשרים קלו מאריות גברו

עמוד ח

והיה העקוב למישור כנגד עקוב הלב מכל

הנהגת הקב"ה בדרך הניסים ובדרך הטבע על
פי תורת הרמב"ם הרמב"ן המהר"ל העקידה
והשפת אמת

עמוד ט

שורש המילה נס ומשמעותו

דברי המהר"ל בענין הנהגת הטבע והנהגת
הניסים

עמוד י

השפת אמת מבאר דברי המהר"ל

האומר הלל בכל יום כאלו מחרף ומגדף ביאור
המהר"ל

עמוד יא

להעלות הטבע ולברר אמונת השי"ת כי הוא
המנהיג את העולם והטבע. שפת אמת

עמוד יב

אלו הם דברי בעל העקידה

העולה מכלל דבריהם ז"ל

עמוד ב

הממני יפלא כל דבר וכתוב גם בעיני יפלא
ביאור שני כתובים המכחישים

בירור במה שהכריז רבי ינאי צאו וזרעו
בשביעית ע"ד שהכריז ר' ינאי

בירור במה שהכריז רבי ינאי חבל על דלית
ליה דרתא ותרעא לדרתא עביד

עמוד ג

השאלה מה ענין שמיטה והתשובה אצל הר
סיני

הכתוב וכי ימוך אחיך ומטה ידו מבואר בדרך
צחות

עמוד ד

ביאור הכתוב ובמרבית לא תתן אכלך בדרך
צחות

המחזיק ידי אחרים מחיה את עצמו

וצויתי את ברכתי ביאור בדרך החסיד
המפורסם

וצויתי את ברכתי ביאור בדרך השפת אמת

עמוד ה

בירור האליה רבה בשו"ע מתי הנהגת עפ"י
מזל ומתי עפ"י זכות

יסוד בהנהגת השי"ת דברי הזוהר ודברי
התוספות

עמוד ו

שכיחות שישתנה המזל ע"ד הרד"ק בספר
השרשים כמים הזורמים במפל

ומכיוון ואין בשכל אנושי להבין עניין הידיעה והבחירה, אמר הקב"ה אעשה כן גם כמתעלם מידעתי, ואמר גם בעיני יפלא,

מבואר כי הכתובים הסותרים האומרים **הממני יפלא, וגם בעיני יפלא**, הוא עניין **הידיעה והבחירה**, שאין בדעת אנושי להבין, והוא ע"ד שכתב **הרמב"ם** ומאריך בעניין **הבני יששכר** בסוף פרשת פרה, שכתב כי חוקת הפרה שאין להבין הוא לעניין הידיעה והבחירה, ומאריך בעניין בספר **עקידת יצחק** שער ק"ג, עיי"ש בדבריהם היקרים,

גם יש לומר, כי במה שאמר הכתוב, כי יפלא בעיני שארית העם הזה, הכוונה לבחירה שיש לאדם, מכיוון ומצינו כי בכל מקום שנאמר **העם הזה** ה"ה בהקשר לדברים שבבחירה, כגון **חטא העם הזה, עוון העם הזה**, שהם הדברים הבאים בבחירת האדם.

* * * * *

בירור במה שהכריז רבי ינאי צאו וזרעו בשביעית ע"ד שהכריז ר' ינאי

כתיב (ויקרא כ"ה ב'), דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם ושבתה הארץ שבת לידוד,

איתא בגמרא (סנהדרין כ"ו ע"א), **מכריז רבי ינאי פוקו וזרעו בשביעית**, משום ארנונא, וזרעו בשביעית שתוכלו לשלם מס שגובה המלך מן התבואות כך וכך כורין מן השדה לשנה, רש"י, ע"כ,

למה יתחייב השומר שמיטה מס למלך

יש להבין, אדם השומר שביעית איך יתחייב למלך, הרי המקבל עליו עול תורה, ואז מעבירין הימנו עול מלכות וכו', **יש לבאר כדלהלן**,

בירור במה שהכריז רבי ינאי חבל על דלית ליה דרתא ותרעא לדרתא עביד

איתא בגמרא (שבת ל"א ע"א), אמר רבה בר רב הונא כל אדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמים, דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות ומפתחות החיצונות לא מסרו לו בהי עייל,

הממני יפלא כל דבר וכתוב גם בעיני יפלא ביאור שני כתובים המכתישים

כתיב (ירמיהו ל"ב כ"ז הפטרת פרשת בהר), "הנה אני ה' אלוקי כל בשר **הממני יפלא כל דבר**",

הממני יפלא, פירש"י וכי העתידות עלומות ממני,

כתיב (זכריה ח' ו') כה אמר ה' צבקות כי יפלא בעיני שארית העם הזה בימים ההם **גם בעיני יפלא** נאם ה' צבקות,

כתב רש"י, ורבותינו דרשוהו על שחיטת יצר הרע במסכת סוכה, **בעיני יפלא** איך יכלו הצדיקים לעמוד כנגדו בחייהם,

איתא בגמרא (סוכה נ"ב ע"א), דרש רבי יהודה לעתיד לבא מביאו הקדוש ברוך הוא ליצר הרע ושוחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים. צדיקים נדמה להם כהר גבוה, ורשעים נדמה להם כחוט השערה. הללו בוכין, והללו בוכין. צדיקים בוכין ואומרים: היאך יכולנו לכבוש הר גבוה כזה! ורשעים בוכין ואומרים: היאך לא יכולנו לכבוש את חוט השערה הזה!

ואף הקדוש ברוך הוא תמה עמהם, **שנאמר** (זכריה ח' ו') "כה אמר ה' צבקות כי יפלא בעיני שארית העם הזה בימים ההם **גם בעיני יפלא**", ע"כ

יש לפרש סתירת הפסוקים ע"ד הידיעה והבחירה

יש לפרש, כי בודאי **הכתוב**, (ירמיהו לב כז), "הנה אני ה' אלוקי כל בשר **הממני יפלא כל דבר**", היא ידיעתו הבלתי מסוייגת של הקב"ה כפירש"י וכי **העתידות עלומות ממני**,

ואין לאיש הישראלי צל של ספק בידיעתו המוחלטת של הקב"ה בכל מה שהיה הוה ויהיה, לעי

אך, רצה הקב"ה להשכיר את עושי רצונו, ולהעניש את עוברי רצונו, לפיכך נתן לנו את **הבחירה**,

וזה הוא שאמר הקב"ה **"גם בעיני יפלא"**, ופירש"י איך יכלו הצדיקים לעמוד כנגדו בחייהם,

לפיכך נתחייבו בארנונה, דאע"פ שקיימו שמיטה, אך לא קיימוה לשם שמים כדבעי.

* * * * *

השאלה מה ענין שמיטה והתשובה אצל הר סיני

כתיב (ויקרא כ"ה א'), "וידבר ידוד אל משה בהר סיני",

כתב רש"י מה ענין שמיטה אצל הר סיני, (מת"כ),

בשמיטה יש לאדם לעסוק בתורה שניתנה מסיני

איתא בספרים הק', דמה שאמרה תורה לקיים מצוות שמיטה, הוא, שיתן האדם לנפשו פסק זמן מעבודתו בשדה, ויעסוק בתורה במשך שנה תמימה, כדוגמת השבת שניתנה כדי לעסוק בתורה שניתנה מסיני,

בכך אפשר לפרש, דיש כאן שאלה ותשובה, **השאלה,** מה ענין שמיטה, **והתשובה,** אצל הר סיני, **פירוש,** שכל ענין **השמיטה** הוא כדי שיוכל האדם להיות אצל **הר סיני,** כלומר אצל התורה שניתנה מסיני. וזהו מה ענין **שמיטה,** אצל הר סיני.

* * * * *

הכתוב וכי ימוך אחיך ומטה ידו מבואר בדרך צחות

כתיב (ויקרא כ"ה ל"ה) "וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך",

ביאור כפל הלשון ימוך אחיך וגם מטה ידו

אלא, דרכו של עולם, כי הנותן צדקה לעני, ידו למעלה, והמקבל ידו למטה,

בדרך צחות, אפשר לפרש, "וכי ימוך אחיך ומטה ידו", שכאשר הפך אחיך מנותן למקבל, גם ידו הוא למטה מיד הנותן, וזהו **ומטה ידו,** שידו למטה מידו של הנותן.

* * * * *

מכריז רבי ינאי, חבל על דלית ליה דרתא ותרעא לדרתא עביד,

כתב רש"י (שבת ל"א ע"א), **יראת שמים** דומה - **לפתחים חיצונים,** שדרך להם נכנסים לפנימיים, כך, אם ירא שמים הוא נעשה חרד לשמור ולעשות, ואם לאו אינו חש לתורתו, ע"כ,

מבואר, כי יראת שמים הם הפתחים החיצונים, להגיע לתורה,

הכרזת רבי ינאי במסכת יומא

איתא בגמרא (יומא ע"ב ע"ב), אוי להם לשונאיהן של תלמידי חכמים שעוסקין בתורה ואין בהן יראת שמים,

מכריז רבי ינאי חבל על דלית ליה דרתא ותרעא לדרתיה עביד,

כתב רש"י (יומא ע"ב ע"ב), **דרתא** - חצר, ותרעא לדרתיה עביד - **שהתורה אינה אלא שער ליכנס בה ליראת שמים,** ע"כ,

מבואר, כי התורה היא הפתח החיצון להיכנס ליראת שמים,

ביאור הדבר ע"ד יראת העונש ויראת הרוממות

בגמרא בשבת מדבר על **יראת העונש,** כפי שמסביר רש"י, שהוא נעשה חרד, וע"י שיהיה בו יראת העונש, יבוא לעסוק בתורה ולקיים המצוות,

וע"ז פירש"י, יראת שמים דומה - לפתחים חיצונים, שדרך להם נכנסים לפנימיים, כך, אם ירא שמים הוא נעשה חרד לשמור ולעשות, ואם לאו אינו חש לתורתו,

ובגמרא ביומא, מדבר על **יראת הרוממות** שאליה אפשר להגיע רק דרך תורה, וע"ז פירש"י, **שהתורה אינה אלא שער ליכנס בה ליראת שמים,**

ביאור הדבר שנתחייבו שומרי שביעית מס למלך

מבואר, דכשאו יראת העונש אינו חרד לשמור ולעשות ואינו חש לתורתו, ובענין השמיטה דייקה התורה, ושבתה הארץ שבת, לה' כלומר דקיום השמיטה צ"ל לשם שמים,

ביאור הכתוב והחזקת בו וחי עמד

וכך אפשר לפרש, "והחזקת בו וחי עמד", שכאשר אתה תחזיק בו, אז גם אתה תחיה, והוא יחיה אתך, וזהו, "והחזקת בו וחי עמד".

* * * * *

וצויתי את ברכתי ביאור בדרך החסיד המפורסם

כתיב (ויקרא פרק כ"ה כ"ו) **וכי תאמרו** מה נאכל בשנה השביעית, הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו, **וצויתי את ברכתי**, וגו',

בספר נועם אלימלך (פרשת בהר) כתב, **וכי תאמרו** מה נאכל בשנה וכו', **וצויתי את ברכתי** לכם כו', **בשם אחי החסיד המפורסם**, שהתורה מלמדת לאדם דרכי השם, שיהיה שלם בבטחונו על אלקיו, **ולא יאמר כלל מה יאכל**, כי כאשר חלילה יפול מן הבטחון לחשוב מה יאכל, הוא עושה פגם חלילה בהשפע, ומטריחו כלפי שמיא **לצוות מחדש**,

וכי תאמרו, פירוש, **כאשר תאמרו כך**, ואז נטריחו אותי, וצויתי כו', אלא לא תתנהגו כך ותבטחו בה' בכל לבבכם ואז תלך השפע בלי הפסק כלל תמיד לא יחסר כל בה, עכ"ל,

מבואר, כי עצם השאלה, מראה על חוסר בטחון מושלם בה' כי הוא זן ומפרנס לכל תמיד אל יחסר לנו, ואם שאלת, הטרחת את הבורא ית' לצוות את הברכה מחדש, **והצורך בצווי מחדש** לברכה הוא משום שנשאלה השאלה **מה נאכל**,

* * * * *

וצויתי את ברכתי ביאור בדרך השפת אמת

שפת אמת (ויקרא - פרשת בהר - שנת תרל"ז א') ז"ל השפת אמת, כתב בספר **נועם אלימלך** בשם אחיו ז"ל, כי ע"י השאלה יצטרך המקום לצוות את הברכה כו' ע"ש. **וביאור הדברים**, דמה קושיא היא זו מה נאכל. **מאן דיהיב חיי יהיב מזונא**. אך, כי אם יהי קיום בניי ע"פ נס, ואין כל הדורות ראויין לנסים, **לכן יאמרו מה נאכל**. והתירוץ, שיהי בדרך ברכה, וברכה היא קצת בטבע.

ביאור הכתוב ובמרבית לא תתן אכלך בדרך צחות

כתיב (ויקרא כה לו) "את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך"

איתא במשנה (אבות פרק א משנה ה'), יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר יהי ביתך פתוח לרוחה ויהיו עניים בני ביתך, ואל תרבה שיחה עם האשה,

פירשו המפרשים, כי כאשר מבקש האדם שיהיו עניים בביתו, ותאמר האשה כי אין די לתת להרבה אורחים, ע"כ יאמר האיש כי אין צורך להרבות לכל אחד ואחד הרבה, אלא במה שיש יחלקו כולם,

ובכך פירשו, אם אתה רוצה שיהיו עניים בביתך, "אל תרבה שיחה עם האשה", פירוש, "אל תרבה" שלא תרבה במאכל לכל אחד ואחד, ועל זה תהיה "השיחה עם האשה",

וכך אפשר לפרש הפסוק "ובמרבית, לא תתן אכלך" לא לרצות להרבות באוכל יותר מדאי, שאז לא יוכלו להכניס עניים לבית.

* * * * *

המחזיק ידי אחרים מחיה את עצמו

כתיב (ויקרא כ"ה ל"ה) "וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמד, והחזקת בו וחי עמד",

כתיב (יחזקאל ט"ז ו') "ואראך מתבוססת בדמיך ואמר לך בדמיך חיי ואמר לך בדמיך חיי"

ביאור הכתוב שאמר שתי פעמים בדמיך חיי

יש לבאר, למה אמר הכתוב שתי פעמים "בדמיך חיי בדמיך חיי", א"ל שכאשר ראה הקב"ה את ישראל מתקשים בכספם, שזהו מתבוססת בדמיך, כלומר, בדמים, ואומר לך, אזי העצה היא, בדמיך חיי, פירוש, כאשר תתן צדקה ותחיה את העני, ואז בדמיך חיי, ע"י כך, תחיה את עצמך, וזהו "ואמר לך בדמיך חיי ואמר לך בדמיך חיי" שתי פעמים,

מצותי תשמרו, הרי קיום המצות אמור, הא מה אני מקיים אם בחקתי תלכו, **שתהיו עמלים בתורה,**

קושיות האליה רבה בפסוק אם בחוקותי וגו' שו"ע
או"ח סימן מ"ז סעיף ג'

קושיה א', תלה הכתוב ירידת הגשמים, ב"אם בחוקותי תלכו", כלומר, בזכות קיום המצוות, וקשה, מהא דאיתא בגמרא,

איתא בגמרא (מועד קטן כ"ח ע"א), אמר רבא חיי בני ומזוני לא בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא, ע"כ,

מבואר, כי הברכה תחול לפי המזל, ולא עפ"י זכות, וגשמים וודאי בבחינת מזוני הם, ואיך אמר הכתוב שהדבר תלוי בקיום המצוות, ולא במזל,

קושיא ב' מה הכריחם לפרש, "אם בחקתי תלכו" שתהיו עמלים בתורה, למה לא היה די אם יאמרו שתלמדו תורה, או שתהיו עוסקים בתורה, הרי הלשון "עמלים בתורה" הוא מבואר שתהיו יגעים בתורה, ולא בלימוד פשוט בתורה,

ותירץ האליה רבה, כי קושיא אחת מתרצת את
הקושיא השניה

יסוד בהנהגת השי"ת דברי תוספות

איתא בגמרא (שבת קנ"ו ע"א), איתמר רבי חנינא אומר מזל מחכים מזל מעשיר ויש מזל לישראל, רבי יוחנן אמר אין מזל לישראל, ע"כ

כתבו התוספות (שבת קנ"ו ע"א ד"ה אין מזל לישראל), והא דאמר רבא בשילהי מו"ק (דף כח. ושם), בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא, (מבואר אי"כ שהדבר תלוי במזל, ואיך אמרו שאין מזל לישראל), ומיישב התוס', מכל מקום, על ידי זכות גדול משתנה, ע"כ, מבואר, שגם מי שאין לו מזל, בכל זאת ע"י יגיעה גדולה בתורה ובקיום מצוות, עשוי המזל להשתנות,

יסוד בהנהגת השי"ת, דברי הזוהר

איתא בזוהר (פרשת פנחס ח"ג רט"ז ע"ב) כל דאישתדל באורייתא בטל מיניה חוביא דכוכביא ומזלות ע"כ.

תפקיד איש ישראל לברר כי אין נס גדול ונפלא כמו הטבע

אך באמת צריכין בני"י לידע, כי הנסים והטבעים הכל אחד, ובאמת אין נס גדול ונפלא כמו הטבע, שהוא הגדול שבנפלאות המושגים לנו. ואז, כשזו האמונה מתברר לבנ"י, אין עסק להיות ניזון ע"פ נס.

רק וכי תאמרו כו' אז וצויתי כו' כנ"ל. ובאמת הדורות שנעשה להם הנסים הי' קבוע בהם האמונה והיה שוה להם הטבע והנסים. לכן נהג השי"י עמהם בנסים כנ"ל, עכ"ל השפת אמת,

מבואר, בתורת השפת אמת, כי פירוש המילה נס הוא הרמה שהוא ידיעה ברורה שהדבר נעשה ע"י הקב"ה בעצמו, וכל הטבע שנעשה, הוא רק כדי להסתיר, כי הוא ית', והוא ורק הוא, מנהל ומחיה כל רגע ורגע את הטבע, ואין לטבע חיות בפני עצמו,

וחובת האיש ישראל לחפש ולברר לעצמו כי כל מה שנעשה בטבע הוא עשייתו ית', וכאשר דבר זה מבורר אצל האדם בידיעה ברורה בכל עת ובכל שעה, אזי נחשב הוא כמונהג עפ"י נס, כי הוא כבר יודע שגם הטבע מנוהג על ידו ית', וזהו הלשון נס,

וז"ל השפת אמת, שעיקר האמונה לידע שגם הטבע הוא הנהגתו ית' בלבד, שנותן בה חיות וקיום תמיד, (שפ"א פסח תרמ"ז)

ובזו הדרך מבאר השפת אמת, וכי תאמר מה נאכל, מזה השאלה מוכח, כי אין הדבר מבורר אצלך שהטבע מונהג על ידו ית', ולכן צריך את הברכה שהוא קצת בטבע.

* * * * *

בירור האליה רבה בשו"ע מתי הנהגת עפ"י מזל ומתי עפ"י זכות

כתיב (ויקרא כ"ו ג') "אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם, ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו",

כתב רש"י (מתורת כהנים), אם בחקתי תלכו - יכול זה קיום המצוות, כשהוא אומר ואת

בעניין שכיחות שישתנה המזל אם לאו מבואר באריכות במשניות קידושין סוף פרק ד' עיי"ש בתוי"ט ובתפארת ישראל.

* * * * *

ונתתי גשמיכם בלשון רבים ולא בלשון יחיד כבכל מקום

כתיב (ויקרא כ"ו ד), "ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יכולה ועץ השדה יתן פריו",

יש לשאול, דכאן אנו מוצאים את המילה "גשם" בלשון רבים "גשמיכם", ובכל מקום בתורה נביאים וכתובים, בהבטחות שהבטיח הקב"ה את הגשמים, אנחנו מוצאים **גשם** בלשון יחיד,

כתיב (יואל ב' כ"ג) "ויורד לכם גשם מורה ומלקוש בראשון",

כתיב (מלכים א' פרק י"ז) "כי כה אמר ידוד אלקי ישראל כד הקמת לא תכלה וצפחת השמן לא תחסר עד יום תת ידוד גשם על פני האדמה",

א"כ מצינו גשם רק בלשון יחיד,

ביאור הענין דכאן דייק הכתוב לומר בלשון רבים

איתא בגמרא (בבא בתרא ט"ז ע"א), **כתיב** (איוב לח כה) "מי פלג לשטף תעלה", דרשו חז"ל, הרבה טיפין בראתי בעבים, וכל טיפה וטיפה בראתי לה דפוס בפני עצמה, כדי שלא יהו שתי טיפין יוצאות מדפוס אחד, שאלמלי שתי טיפין יוצאות מדפוס

אחד מטשטשות את הארץ ואינה מוציאה פירות, ע"כ,

מבואר, כי אם יהיו שתי טיפין יוצאות מדפוס אחד, אין הארץ נותנת יכולה, ועץ השדה אינו נותן פריו,

לפי"ז מבואר היטיב, כי כאן במקום הבטחתו של הקב"ה, והרי אין כאן הבטחה סתם שיבוא הגשם, אלא, שהארץ תתן יכולה ועץ השדה יתן פריו, לפיכך אמרה תורה **גשמיכם** דייקא בלשון רבים, לרמוז למה שאמרו חז"ל, שכל טיפה וטיפה בראתי לה **דפוס בפני**

כתב האליה רבא (שו"ע אורח חיים סי' מ"ז סעיף ג') וכך פירשתי דברי הזוהר, דנראה לי דכשלומד פשוטי התורה אמרינן לאו **בזכותא** תליא,

אבל כשעומל ועוסק ומשתדל בתורה, הוי זכות גדול, ובטל מיניה חוביא דכוכביא ומזלות, ואז, נתון להשגחה פרטית שע"י הזכות, ולא לשליטת המזלות וזה כוונת הזוהר **כל דאישתדל באורייתא בטל מיניה חוביא דכוכביא ומזלות**,

תירוץ קושיה אחת בשניה דברי האליה רבא

וכך כתב באליה רבה, (שו"ע אורח חיים סי' מ"ז סעיף ג') נ"ל שזה היה קשה לרש"י בפסוק **אם בחקותי תלכו וכו' וסיים ונתתי גשמיכם בעתם**, וקשה, הא בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא, לזה מתרץ על מנת שתהיו עמלים בתורה והוי **זכות גדול**, ואז אין הגשמים תלוי במזל אלא בזכות, וזה הכריחם לפרש שתהיו עמלים ולא בפשוטי התורה,

ועוד כתב כי זהו נוסח הברכה **לעסוק** בדברי תורה, שהוא ע"י **עמל ויגיעה**, וכ"כ הב"ח, וזה אפשר לכווין נמי ונהיה **יודעי שמך**, ר"ל ולא שמיה דכוכבים ומזלות, כי ע"י שאנחנו עוסקים בעמל התורה בטל חיובא דכוכביא ומזלות, כנ"ל. **עכ"ד האליה רבה**.

* * * * *

שכיחות שישתנה המזל ע"ד הרד"ק בספר השרשים כמים הזורמים במפל

כתבו התוספות (יבמות נ' א' ד"ה מוסיפין לו), והא דאמר (במועד קטן דף כח.) **בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא**,

פשיטא, דזכות גדול מועיל כדאמר (בשבת קנ"ו) אין מזל לישראל, ומיהו לא שכיח שישתנה המזל, כדמוכח בתענית דף כה. גבי עובדא דר"א בן פדת. עיי"ש.

ביאור העניין, שורש המילה מזל הוא כמו נזל, (עין ספר השרשים לרד"ק ערך נזל) והמזל הוא כמו מים הזורמים בעוצמה במפל מים, ואין לשנות את הזרימה כי אם בקושי רב, וכך הוא ענין המזל שלא ניתן לשנותו כי אם בקושי רב מאוד,

שאל ויהונתן בחייהם ובמותם לא נפרדו מנשרים קלו מאריות גברו

כתיב (שמואל ב' פרק א' כ"ג) "שאל ויהונתן הנאהבים והנעימים בחייהם ובמותם לא נפרדו מנשרים קלו מאריות גברו", **כתב רש"י** "לעשות רצון בוראם",

מבואר, כי יש כח לעשות רצון הבורא יותר מכוחו של ארי, כדכתיב מאריות גברו,

הקושיא שיש להקשות על המשנה

איתא במשנה (אבות פרק ה) יהודה בן תימא אומר, הוי עז כנמר, וקל כנשר, ורץ כצבי, וגבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים

מבואר בדברי התנא, כי יש להתאמץ כדי לעשות רצון אבינו שבשמים, **עד כדי גבורתו של ארי**, והכתוב אומר מאריות גברו כי יש כח לעשות רצון הבורא יותר מכוחו של ארי,

ביאור העניין בין יחיד לרבים

כתיב (ויקרא פרק כ"ו ח') "ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדפו"

כתב רש"י (מתורת כהנים), וכי כך הוא החשבון, (כאשר חמשה ירדפו מאה, נמצא כל אחד רודף אחר עשרים איש, א"כ לפי החשבון, מאה ירדפו אלפיים איש),

אלא, אינו דומה מועטין העושין את התורה למרובים העושין את התורה. ועי"ז אפשר לבאר הקושיא דלהלן,

יש ליישב עפ"י דברי התורה כהנים

"אינו דומה מועטין העושין את התורה למרובים העושין את התורה", לפי"ז, עולה הדבר יפה יפה,

המשנה מדברת בלשון יחיד, כמ"ש רצון אביך, והפסוק שאומר מאריות גברו הוא בלשון רבים, ופירוש הדבר שיחיד העובד את ה' יכול לעובדו בכח שהוא כוחו של ארי, אך **רבים** העובדים את ה' ביכולתם לגבור על כוחו של ארי,

ובכך מבואר, "אינו דומה מועטין העושין את התורה למרובים העושין את התורה".

עצמה, ולא יהיו שתי טיפין יוצאות מדפוס אחד, וזהו **גשמיכם** לשון רבים שלכל טיפה וטיפה דפוס בפני עצמה.

* * * * *

ואכלתם לחמכם לשבע רק בארצכם

כתיב (ויקרא כ"ו ה') "ואכלתם לחמכם לשבע וישבתם לבטח בארצכם"

איתא בגמרא (גיטין ע"י ע"א), אמר ליה אליהו לרבי נתן, **אכול שלישי**, ושתה שלישי, והנח שלישי, **לכשתכעוס תעמוד על מילואך**,

וקשה מהא דכתיב "ואכלתם לחמכם לשבע", דמשמע, שיכול לאכול עד **שישבע**, ולא דוקא שלישי, ויש ליישב,

יש לבאר דאכילה לשובע היא רק בארצכם

איתא בגמרא (נדרים כ"ב ע"א), עולא, במיסקיה (כשעלה) לארעא דישראל, איתלו ליה תרין בני חוזאי (שתי בריונים)

בהדיה, קם חד שחטיה לחבריה, אמר ליה לעולא יאות עבדי, (האחד שהרג את חברו, שאל את עולא, האם נכון עשיתו)

אמר ליה אין, ופרע ליה בית השחיטה, (מחשש לחייו, אמר לו, כן) כי אתא לקמיה דרבי יוחנן, אמר ליה, דלמא חס ושלום אחזיקי ידי עוברי עבירה, אמר ליה נפשך הצלת,

קא תמה רבי יוחנן, מכדי כתיב (דברים כ"ח ס"ה) ונתן ה' לך **שם** לב רגז **בבבל** כתיב, אמר ליה, ההוא שעתא לא עברינן ירדנא, (ועדיין לא הגענו לארץ ישראל) ע"כ,

מבואר, מדכתיב ונתן ה' לך **שם** לב רגז, משמע מדברי חז"ל, **דכעס** הוא דבר השייך בחוץ לארץ, אבל בארץ הטובה, אין מקום לכעס,

לפי זה, אפשר לפרש "ואכלתם לחמכם לשבע וישבתם לבטח בארצכם" שכאשר תהיו בארצכם, תוכלו לאכול לשובע ואין לחשוש למה שאמר ליה אליהו לרבי נתן, **אכול שלישי**, ושתה שלישי, והנח שלישי, **לכשתכעוס תעמוד על מילואך**. (שוב ראיתי פירוש זה מובא בשם הרבי ר' יהונתן)

* * * * *

מ"עקב" הלב, ל"קבע" מקום לתפילתו. ובכך יהיה העקב למישור. שנהפך מעקב לקבע,

נבראו רעמים לפשט עקמומית שבלב

איתא בגמרא (ברכות נ"ט ע"א), אמר רבי יהושע בן לוי "לא נבראו רעמים אלא לפשוט עקמומית שבלב",

רעמים הוא מלשון תפילה, עפ"י הכתוב, וכעסותה צרתה גם כעס בעבור "הרעמה", פירש רש"י, (שמואל א' פרק א' ו') בעבור הרעימה - רבותינו אמרו בעבור הרעימה, שתתפלל, ע"כ,

בכך מבואר, כי לישר את עקמומית הלב, הוא בתפילה.

* * * * *

הנהגת הקב"ה בדרך הניסים ובדרך הטבע על פי תורת הרמב"ם הרמב"ן המהר"ל העקידה והשפת אמת

יסוד האמונה דברי הרמב"ן בנס ובטבע

כתב הרמב"ן, (סוף פרשת בא) ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כלה,

שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו "שכלם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם", בין ברבים בין ביחיד,

דברי הרמב"ן צריכים ביאור

בדברי הרמב"ן נראה בפשטות, כי בכל דבר ומקרה שבכל עת ובכל רגע, איו בו טבע ומנהגו של עולם,

והרי ידוע, כי הקב"ה ברא את הטבע והנהיג העולם בדרך הטבע, א"כ מה כונת הרמב"ן שאמר אין בהם טבע ומנהגו של עולם",

הטבע הוא חק וגזרה מלפניו ית'

איתא בגמרא (עבודה זרה נ"ד ב') עולם כמנהגו נוהג, כתב רש"י גזרה לפני שינהוג העולם כמנהגו,

עבודת ה' מעל לכוח הארי צריך להיות באחדות ובאהבה שאינה תלויה בדבר

יש לומר עוד, מכיוון והדבר הזה, שיש בכח הרבים להתגבר מעל לכוחו של ארי, אנו למידים מדוד ויהונתן כדלעיל, א"כ

צ"ל כי כח הרבים הוא, כאשר החיבור בין עובדי ה' המתחברים יחדיו לעובדו שכס אחד ולהגיע למעלה הגבוהה, של מאריות גברו, הוא כפי שאומרת המשנה, (אבות פרק ה' ט"ז), על דוד ויהונתן, שזו אהבה שאינה תלויה בדבר, ואז יש בכח הרבים. להתגבר מעל לכוחו של ארי, כמ"ש מאריות גברו,

והיה העקוב למישור כנגד עקוב הלב מכל

כתיב, (ירמיה י"ז ט' הפטרת בחוקותי) "עקוב הלב מכל", ובמפרשים, שהלב הינו עקום מכל

האיברים, כענין (ישעיהו מ' ד') "והיה העקוב למישור", פירושו שהמעוקם יתיישר,

מהי עבודת הלב, שעליו נאמר עקוב הלב מכל

איתא בגמרא (תענית ב' ע"א) תניא, "לאהבה את ה' אלקיכם ולעבדו בכל לבבכם, איזו היא עבודה שהיא בלב הוא אומר זו תפלה,

לפי"ז צריכים אנו לתקן את התפילה שזו העבודה שבלב וע"ז נאמר עקוב הלב, וליישר את העקמומיות שבלב שיהפך העקוב למישור, כמאמר הכתוב (ישעיהו מ') "והיה העקוב למישור והרכסים לבקעה",

כיצד ניתן להפוך את העקב למישור

ומהי הדרך אשר נלך בה, הורו לנו חכמינו ז"ל את הדרך בה ישכון אור במאמרם ז"ל,

דאיתא בגמרא (ברכות ו' ע"ב) אמר רבי חלבו אמר רב הונא כל הקובע מקום לתפלתו אלקי אברהם בעזרו, ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי כל הקובע מקום לתפלתו אויביו נופלים תחתיו,

וכך הוא פירושו, שכאשר נרצה ליישר את עקב (עקימות) הלב שהוא בתפילה, יש להפוך

ואלו הם דברי הרמב"ן (סוף פרשת בא), ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים,

דברי המהר"ל בענין הנהגת הטבע והנהגת הנסים

כתב המהר"ל (ספר גבורות השם - הקדמה שניה) כמו שיש לעולם הטבע, סדר מסודר נוהג על פי טבעו,

כך יש לנסים סדר גם כן. כי הנסים בעולם, במה שיש לעולם קשור וחבור והתאחדות עם העולם הנבדל, **ויש לזה סדר מסודר**, כי אין הדבוק ההוא רק בסדר מסודר, ומפני זה לא יתחדשו הנסים רק בזמן מן הזמנים ואינם תמידים.

כי כשם שראוי לעולם להיות נוהג על פי טבעו והנהגתו, כך ראוי לישראל במה שהם דבקים בעולם הנבדל שיהיו להם נסים מסודרים. הנה יש לנסים סדר מסודר מן השם יתברך, ואין דבר מן הנסים יקרא שנוי בנבראים, כי אנו אומרים כי הכל בסדר מסודר מן השם יתברך,

כי העולם הטבעי הוא על פי הסדר שסדר אותו יתברך, כמו כן יש לנפלאות סדר מסודר מאתו יתברך גם כן ואין זה שנוי במה שסדרו עליו.

כי כמו שהשם יתברך סדרו על טבעו לפי הציור והמושכל, כך סדרו על דבר הבלתי טבעי לפי הציור והמושכל, ועוד יתבאר ענין זה. והנסים אשר הם בלתי טבעיים אין זה שינוי כלל, שכשם שראוי שיהיו מתהוים דברים בעולם לפי הטבע, כך ראוי שיהיו מתהוים בעולם דברים בלתי טבעיים על ידי פועל הנבדל, ואם כן,

הדברים שהם טבעיים ואשר הם בלתי טבעיים ענין אחד

ואשר לא יבין ענין הבלתי טבעי יאמר כי זה חדש יוצא מסדר העולם, ואין הדבר כך כלל רק כמו שיש לטבע פעל הטבעי, כך יש לבלתי טבע פעל הנבדל,

כי הנסים הם מסודרים מאתו יתברך גם כן, ואין הנסים שינוי הסדר, ולכך היה לנסים בתחילת הבריאה סדר כמו שהיה סדר לטבע. וזה עיקר הפירוש מה שאמרו תנאי התנה

כתיב (שמות ח' י"ח) "למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ", וברש"י גזרתי מתקיימת בארץ,

כתיב (תהלים פרק קמ"ח) "הללוהו כל צבאיו, הללוהו שמש וירח הללוהו כל כוכבי אור, הללוהו שמי השמים והמים אשר מעל השמים, יהללו את שם ידוד כי הוא צוה ונבראו ויעמידם לעד לעולם חק נתן ולא יעבור, תנינים וכל תהמות אש וברד שלג וקיטור רוח סערה עשה דברו ההרים וכל גבעות עץ פרי וכל ארזים החיה וכל בהמה רמש וצפור כנף מלכי ארץ וכל לאמים שרים וכל שפטי ארץ יהללו את שם ידוד כי נשגב שמו לבדו הודו על ארץ ושמים",

לאחר שמנה דהע"ה את חוקי הטבע אמר וירם קונו וגו'

כתיב (תהלים פרק קמ"ח י"ד), "וירם קרן לעמו תהלה לכל חסידיו לבני ישראל עם קרבו הללו קה", והדברים יתבארו להלן,

שורש המילה נס ומשמעותו

איתא במדרש (רבה בראשית פרשה נ"ה פסקה א') **כתיב** (בראשית כ"ב א') "ויהי אחר הדברים האלה, והאלקים נסה את אברהם",

כתיב (תהלים ס) "נתתה ליראיך נס להתנוסס מפני קושט סלה",

נסיון אחר נסיון, וגידולין אחר גידולין, בשביל לנסותן בעולם, בשביל לגדלן בעולם **כנס הזה של ספינה, ע"כ לשון המדרש**,

פירוש, כדגל המונף על התורן הגבוה ביותר בספינה, כדי שתיראה מרחוק, וזהו, הרמת הנס להתנוסס שיראה למרחוק,

בספר השרשים לרד"ק, שורש נסס, כתב, נתת ליראיך נס להתנוסס, פירוש להתרומם ולהתעלות, וכן הוילון (של האניה) נקרא נס, לפי שמרימין אותו על התורן,

בשפת אמת (לך לך תרמ"ד ב') כתב, כי נסה הוא לשון הרמה כמו שאו נס,

בשפת אמת (יתרו תרנ"ה א') כתב, ונסהו הוא לשון הרמה ועליה כמו שאו נס,

בשפת אמת (סוכות תרמ"ו ח') כתב, ושם נסהו, לשון הרמה,

סיכום דברי המהר"ל

מבואר א"כ בדברי המהר"ל, במושכל ראשון, כי הקב"ה מנהיג את עולמו בשתי הנהגות, בדרך כלל היא ההנהגה הטבעית, אך בזמן מן הזמנים, מנהג עולמו לישראל בדרך הניסים, וכפי שיש סדר מסודר בטבע, כך התנה הקב"ה עם מעשה בראשית, לתת בהם סדר מסודר לניסים.

השפת אמת מבאר דברי המהר"ל

כתב השפת אמת (ויקרא ט' ע"ב, פרשת החודש שנת תרמ"ז ד"ה והנה המהר"ל), והנה המהר"ל **כתב בהקדמת ס' גבורות ה'** לבטל דברי הפילוסופים כי אין מאמינים שיעשה הקב"ה נס לשנות סדר הטבע. **והשיב הוא**, דכמו שיש סדר לטבע כמו כן יש סדר מיוחד לניסים ע"ש.

ולדעתי (כתב השפת אמת), נראה עוד, כי אדרבה **הטבע אינו סדר מיוחד, רק לעיני בשר שהם טבעיים**. אבל באמת עיקר סדר הוא דרך הניסים והנפלאות שהם מהקב"ה שאינו בדרך הטבע. **ומעשה בראשית שברא בו הטבע, הוא פסיעה קטנה שיצא מן הסדר**. ובמד' בראשית בפסוק אלה תולדות השמים והארץ דורש הן אלה קצות דרכיו כו'. **שכל הבריאה הוא משהו ונקודה קטנה**, להבין מתוך זה חכמתו של יוצר בראשית. ע"כ,

מובן בדברי השפת אמת

יש להבין בדברי השפת אמת, ממה שכתב **ולדעתי, נראה עוד**, כי סבר השפת אמת בדעת אחרת, **מדעתו של המהר"ל** שסובר כי יש סדר לטבע, ויש סדר לניסים, וסובר השפת אמת כי עיקר סדר הוא דרך הניסים, אך **הטבע אינו סדר מיוחד רק לעיני בשר שהם טבעיים**,

ביאור נוסף של השפת אמת בדברי המהר"ל

יש להקדים ולומר, ממה שכתב השפת אמת המובא להלן, מבואר בפירוש כי לדעת השפת אמת, דעת המהר"ל גם כן, כי דרך הטבע ודרך הניסים הם ענין אחד, כמ"ש המהר"ל לעיל בתו"ד,

וכך כתב השפת אמת (ויקרא פרשת בהר שנת תרל"ז), **בפסוק וכי תאמרו מה נאכל כו'**. בס' נועם אלימלך בשם אחיו ז"ל, כי ע"י השאלה יצטרך המקום לצוות את הברכה כו' ע"ש.

הקדוש ברוך הוא הוא עם מעשה בראשית, לומר שיש לניסים סדר מסודר גם כן.

ועוד, כאשר הטבע משתנה לפעמים בזמן מן הזמנים, אין זה שינוי, כי דבר זה שהוא לפי שעה אין כאן בטול הטבע כלל.

האומר הלל בכל יום כאלו מחרף ומגדף ביאור המהר"ל

וזה שאמרו ז"ל (שבת קי"ח) האומר הלל בכל יום כאלו מחרף ומגדף. **פירוש**, כי ההלל תקנו על הנסים ועל הנפלאות שהשם יתברך עושה בעולמו, ומי שאומר הלל בכל יום, כלומר שהוא יתברך עושה נסים בכל יום מחרף ומגדף, **שהרי אומר כאלו העולם אינו נוהג על הסדר והכל שלא כטבע ושלא כסדר הראוי לפי מנהגו של עולם**, ואין זה חכמה וסדר אל הנבראים שנבראו בשמו ואין ספק שזהו חרוף.

אלא, אם שנוי הטבע והנס הוא בזמן מן הזמנים ואין זה תמידי, דודאי אם הוא בזמן אחד אין זה יציאה מן מנהגו של עולם, אבל אם אומר ההלל בכל יום הרי לא היה לעולם סדר מסודר ואין לנמצאות קיום.

עד כאן לשון המהר"ל (ספר גבורות השם - הקדמה שניה)

ביאור נוסף של המהר"ל, בלשון הגמרא ה"ז מחרף

ובמהר"ל, (ספר גבורות השם - פרק ס"א) מבאר אומרם ז"ל, (שבת קי"ח) האומר הלל בכל יום כאלו מחרף ומגדף,

שלפי שהעולם מתנהג כמנהגו, בדרך כלל **בדרך הטבע**, רק יש סדר מיוחד בזמנים מיוחדים שהעולם מתנהג בדרך הניסים, והגומר הלל בכל יום נראה שהוא אומר שבכל **עת הקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו בדרך נס**,

ואם כן למה הצדיקים בצרה והרשעים בטובה, ואינו מאבד העבודה זרה מן העולם, ואם כן ח"ו אין ביכלתו, וזהו חרוף וגדוף,

אבל האומר **הלל בזמנה**, אומר שהעולם נוהג כמנהגו, רק **בזמנים מיוחדים ולדבר מיוחד** לא לכל דבר משנה הטבע, רק העולם **כמנהגו נוהג**, והקדוש ברוך הוא מחדש נסים בזמן מן הזמנים וזהו שבת לו, **עכ"ל בגבורות** (פרק ס"א),

וכתב עוד השפת אמת (ויקרא פסח דף מ"א, שנת תרמ"ז, ד"ה והניף),

והניף את העומר, (ובמדרש פרי אמור מה יתרון כו' שיעמול תחת השמש). כי הנה בניי שנגאלו ממצרים ועשה לנו השי"ת נסים ונפלאות הי המכוון להיות מעלין כל הבריאה. **להעלות הטבע ולברר אמונת השי"ת כי הוא המנהיג את העולם והטבע**. ובחג הפסח שהוא זמן חירותנו נעשה החירות גם בזמן ובטבע ויכולין עתה להעלות הבריאה והטבע.

ובמד' ויחי, הרועה אותי, המלאך הגואל, הקיש גאולה לפרנסה ופרנסה לגאולה, מה פרנסה בכל יום אף גאולה בכל יום, ומה גאולה פלאים אף פרנסה. פרשנו הענין, **שצריכין לידע כי גם הנהגת הטבע הכל הוא נפלאות השי"ת**,

ויעקב אע"ה בירר זאת. וכמו כן עבודת כל בניי לברר אמונה זו. **כמ"ש מו"ז ז"ל** פי הירושלמי אמונת זו סדר זרעים, שמאמין בחי עולם וזורע. פי שיעקר האמונה לידע שגם **הטבע הוא הנהגתו ית' בלבד, שנותן בה חיות וקיום תמיד**,

וזה ההיקש צריך עובד ה' לבררו. וכפי מה שמבררין זה ממילא נדבק הטבע בהנפלאות. וממילא כמו פרנסה בכל יום אף גאולה. ולכן צריכין לזכור בכל יום יציאת מצרים לברר ולחדש הארת הנסים בכל יום. ולכן אמר הקב"ה הביאו לי עומר בפסח והוא זמן התבואה להקיש גאולה לפרנסה כמ"ש במדרש הנ"ל. וזה ממחרת השבת כמו שהשבת נותן פרנסה לימי המעשה כמ"ש מיני מתברכין.

כמו כן בכל עת שיש גאולה וימי נסים, צריכין לראות שישאר מזה הארה גם לתוך הטבע. וזה הענין נק' ממחרת השבת הארה הנשאר גם בתוך הטבע. **עכ"ל השפת אמת**, (ויקרא פסח דף מ"א, שנת תרמ"ז, ד"ה והניף),

ובשפת אמת (ויקרא פרשת החודש שנת תרמ"ו, ד"ה במדרש), כתב, וזה הדרך נתברר ביציאת מצרים שהודיע הקב"ה שהוא משנה הטבע. וכתב החודש הזה לכם

שזה הדרך של הנסים תלוי בעבודת בניי, אז זוכין להתגלות זה הדרך של הנסים כנ"ל. וכפי ביטול הטבע והגשמיות באיש הישראלי בכל אחד לפי מה שהוא. כך נפתח לו שער הנסים ונפלאות והתחדשות שינוי הטבע.

וביאור הדברים, דמה קושיא היא זו מה נאכל. מאן דיהיב חיי יהיב מזונא. **אך כי אם יהי' קיום בניי ע"פ נס ואין כל הדורות ראויין לנסים לכן יאמרו מה נאכל. והתירוץ שיהי' בדרך ברכה וברכה היא קצת בטבע.**

אך באמת צריכין בניי לידע כי הנסים והטבעים הכל אחד ובאמת אין נס גדול ונפלא כמו הטבע שהוא הגדול שבנפלאות המושגים לנו. ואז כשזו האמונה מתברר לבניי אין עסק להיות ניזון ע"פ נס. רק וכי תאמרו כו' אז וצויתי כו' כנ"ל. ונס הוא לשון הרמה פי' שהיא הנהגה מתרוממת מהנהגת הטבע ומיוחד לבניי.

וכך כתב המהר"ל, כי כמו שיש סדר להטבע כן יש סדר להנסים. וסדר זה מיוחד לבניי כנ"ל. ובאמת הדורות שנעשה להם הנסים הי' קבוע בהם האמונה והיה שוה להם הטבע והנסים. לכן נהג השי"י עמהם בנסים כנ"ל, **עכ"ל השפת אמת**,

הדבר המבואר בדבריו ובלשונו של השפת אמת

מבואר א"כ בדברי השפת אמת, וגם כתב שכן הם דברי המהר"ל, כי הטבע והנסים הכל אחד,

וכ"כ באמת צריכין בניי לידע כי הנסים והטבעים הכל אחד,

וכתב, כי הדורות שנעשה להם הנסים הי' קבוע בהם האמונה והיה שוה להם הטבע והנסים, שצריכין לידע כי גם הנהגת הטבע הכל הוא נפלאות השי"ת,

עבודת כל בניי לברר אמונה זו. לידע שגם הטבע הוא הנהגתו ית' בלבד שנותן בה חיות וקיום תמיד, וכפי מה שמבררין זה ממילא נדבק הטבע בהנפלאות,

שזה הדרך של הנסים, תלוי בעבודת בניי אז זוכין להתגלות זה הדרך של הנסים כנ"ל. וכפי ביטול הטבע והגשמיות באיש הישראלי בכל אחד לפי מה שהוא. כך נפתח לו שער הנסים ונפלאות והתחדשות שינוי הטבע.

להעלות הטבע ולברר אמונת השי"ת

כי הוא המנהיג את העולם והטבע.

שפת אמת

העולה מכלל דבריהם ז"ל

כי השי"ת בבריאתו את העולם, רצה להנהיגו בשתי דרכים, הדרך האחד הוא דרך הנגלה לכל שהקב"ה הוא מנהיג העולם, והוא הקרוי דרך הניסים,

והדרך השני הוא דרך הנסתר, כלומר שברא כוחות טבעיים שינהלו את העולם כמנהגו דבר יום ביומו, כמ"ש (תהלים קמ"ח) **כי הוא צוה ונבראו ויעמידם לעז לעולם חק נתן ולא יעבור,**

ורצונו בכך, שיהיה איש ישראל עובד כל ימי חייו, לראות גם בכל דבר טבעי ובכל מקרה שכולם ניסים, כלומר שכולם מונהגים ישירות על ידו ית' ולא ע"י משרתיו, שבוה טועים הטועים וחושבים שהטבע מנהיג את עצמו,

וע"ז אמר דהע"ה לאחר שפירט את חוקי הטבע, (תהלים פרק קמ"ח)
הללוהו כל צבאיו, הללוהו שמש וירח
הללוהו כל כוכבי אור, הללוהו שמי השמים
המים אשר מעל השמים, תנינים וכל תהמות
אש וברד שלג וקיסור רוח סערה
ההרים וכל גבעות עץ פרי וכל ארזים
החיה וכל בהמה רמש וצפור כנף
מלכי ארץ וכל לאמים שרים וכל שפטי ארץ

"וירם קרן לעמו, תהלה לכל חסידיו לבני ישראל עם קרבו",

פירוש, שלבני ישראל עם קרובו, נתן להם הזכות להיות רואים בכל דבר ודבר, את הרמת הקרן, כלומר הרמת הנס, לידע שגם חוקי הטבע מתנהגים אך ורק על ידו ית'.

* * * * *

אלו הם דברי בעל העקידה

ספר עקידת יצחק (שער פ"ה), ראה כמה חייב האיש הנלבב שלא ליחס קנין מקניניו לשום סבה מהסבות, (כלומר הטבע) הן שמימיית והן אנושית בעצם וראשונה,

כי אם אל מעשה הסולמות אשר יעשה אותם הקל יתעלה יום יום על ידי ההשגחה האשיית והפרטית, וכמו שאמר משה (דברים ח' י"ח). **וזכרת את ה' אלקיך, כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל, עכ"ל,**

עיון נפלא מאד יסורו בו ספקות נגלה להרמב"ם

כתב הרמב"ם (ספר מורה נבוכים חלק ג' פרק נ"א), **והנה נגלה אלי עיון נפלא מאד, יסורו בו ספקות ויתגלו בו סודות אלוהיות.** והוא - שאנחנו כבר בארנו בפרקי ההשגחה,

כי כפי שיעור שכל כל בעל שכל, תהיה ההשגחה בו. **והאיש השלם בהשגתו אשר לא יסור שכלו מהאלוק תמיד, תהיה ההשגחה בו תמיד,**

והנה התאמתה אצלי זאת האמונה גם כן מדברי ה'תורה' - אמר ית', (דברים ל"א) "והסתרתני פני מהם, והיה לאכול, ומצאוהו רעות רבות וצרות, ואמר ביום ההוא, הלא על כי אין אלוהי בקרבי מצאוני הרעות האלה". **ומבואר הוא ש'הסתרת הפנים' הזאת אנחנו סיבתה ואנחנו עושים זה המסך המבדיל בינינו ובינו - והוא אמרו, "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא על כל הרעה אשר עשה" - ואין ספק כי, דין היחיד כדין הציבור. הנה התבאר לך כי הסיבה בהיות איש מבני אדם מופקר למקרה ויהיה מזומן לאכל כבהמות הוא היותו נבדל מהאלוק,**

אבל מי שאלוקיו בקרבו לא יגע בו רע כל עיקר - אמר ית', "אל תירא, כי אתך אני אל תשתע, כי אני אלוקיך וגו'", ואמר, "כי תעבור במים אתך אני ובנהרות לא ישטוף וגו', ופרושו, "כי תעבור במים ואני אתך - הנהרות לא ישטוף". **כי כל מי שהכין עצמו עד ששפע עליו השכל הוא תדבק בו ההשגחה וימנעו ממנו הרעות כולם, ו אמר, "י"י לי לא אירא מה יעשה לי אדם", ואמר, "הסכן נא עמו ושלם" - יאמר, פנה אליו ותשלם מכל רע, עכ"ל הרמב"ם,**

להערות הארות ולקבלת העלון ניתן לפנות אל

"מכון פאר" רחוב חזון איש 2 בני ברק

פקס 03-6161777 נייד 0527-616166

מייל y0527616166@gmail.com